

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 612/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. augusta 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokát [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 60 Cb 76/2009 a jeho rozsudkom zo 7. júna 2013 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cob 193/2013 a jeho rozsudkom z 30. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. mája 2014 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 60 Cb 76/2009 a jeho rozsudkom zo 7. júna 2013 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cob 193/2013 a jeho rozsudkom z 30. januára 2014. Napadnutými rozhodnutiami bola zamietnutá žaloba sťažovateľa, ktorý sa domáhal náhrady škody z titulu nesprávne stanovenej výšky vyrovnávacieho podielu, ktorý mu bol vyplatený ako vylúčenému spoločníkovi žalovanej spoločnosti s ručením obmedzeným. S prerokúvanou sťažnosťou, s následnými rozhodnutiami o trovách, súvisí už rozhodnutá vec sp. zn. III. ÚS 580/2015. Nepriamo s vecou súvisia uznesenia sp. zn. II. ÚS 47/2014 a sp. zn. II. ÚS 592/2015.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že žalobným návrhom podaným okresnému súdu 27. marca 2009 sa sťažovateľ domáhal pôvodne proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca 1“), [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca 2“) a obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], spol. s r. o., so sídlom v Banskej Bystrici, [REDAKOVANÉ], zaplata istiny 49 790,88 € (1,5 mil. Sk) s prísl., z titulu náhrady škody. Sťažovateľ neskôr svoj návrh voči odporcom 1 a 2 zobral späť, takže odporcom sa stala iba obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], spol. s r. o, ktorá v roku 2012 zmenila svoju právnu formu s obchodným názvom [REDAKOVANÉ], a. s., so sídlom v Banskej Bystrici, [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“).

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti ďalej uviedol, že bol spoločníkom v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], spol. s r. o., od roku 1992 do 20. decembra 1996, keď bol zo spoločnosti valným zhromaždením vylúčený. Poukázal na to, že po vylúčení z obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], spol. s r. o., mu vznikol nárok na vyrovnávací podiel, ktorý bol aj vyplatený, avšak jeho výška bola sporná, preto ju uplatnil na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 40 Cb 38/1999. V uvedenom konaní boli znalcom získané doklady, ktoré podľa sťažovateľa svedčia o tom, že spoločnosť mala v nasledujúcich rokoch príjmy, ktoré mali vplyv na výšku obchodného imania spoločnosti v rokoch jeho účasti v nej. Určenie podielu zo strany odporcu bolo neúplné, pretože spoločnosť odporcu (právneho predchodcu, pozn.) zatajila skutočnosti, ktoré mali vplyv na výšku vyrovnávacieho podielu, pričom odporca bol

povinný tieto skutočnosti oznámiť sťažovateľovi. Išlo napr. o dodatočné daňové priznanie k dani z príjmu právnických osôb za rok 1996 z roku 1999, tiež iba na základe informácií od Fondu národného majetku Slovenskej republiky (ďalej aj „FNM“) sa sťažovateľovi „*stalo známe, že odporca dňa 22.10.1998 podpísal Dodatok č. 4 s FNM SR, v ktorom bolo dohodnuté, že kúpna cena dohodnutá na základe Zmluvy č. 20/1992 o predaji podniku uzatvorená dňa 16.6.1992 v znení neskorších zmien a dodatkov bola zmenená - a to časť kúpnej ceny vo výške 27.500.000,- SK (prepočet na EUR 912.832,77 Eur) bola odporcovi odpustená.*“. Sťažovateľovi „*ako vylúčenému spoločníkovi bola však kúpna cena v celom rozsahu ako záväzok zahrnutá do vlastného imania odporcu a teda zrátaná pri výpočte jeho vyrovnávacieho podielu*“. Podľa sťažovateľa rozhodné skutočnosti mu boli zo strany odporcu konajúceho konateľmi zatajené, preto sa v napadnutom konaní pred okresným súdom domáhal finančného plnenia z titulu doplatku vyrovnávacieho podielu, ako aj z titulu náhrady škody. Odporca mal teda sťažovateľovi doplatiť časť vyrovnávacieho podielu, nedoplatil ju však, čím mu úmyselne spôsobil škodu na vyrovnávacom podiele. Sťažovateľ túto škodu v čase podania návrhu odhadoval a „*v rámci zachovania premlčacích lehôt(...)* svoj nárok uplatňoval“ v sume 49 790,88 € (1,5 mil. Sk) s prísl. s tým, že výška istiny mala byť určená znaleckým dokazovaním v predmetnom súdnom konaní.

4. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že okresný súd svojím rozsudkom č. k. 60 Cb 76/2009-155 zo 7. júna 2013 žalobný návrh sťažovateľa v celom rozsahu zamietol, pričom pri právnom hodnotení skutočností zistených vykonaným dokazovaním sa zaoberal predovšetkým námietkou odporcu, že o veci nie je možné rozhodnúť pre prekážku veci rozhodnutej (§ 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej aj „OSP“), a dospel k záveru, že táto námietka odporcu nie je dôvodná. Vychádzal zo zistenia, že v tejto veci síce ide o totožných účastníkov konania ako v súdnom spore vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 40 Cb 38/1999, na okresnom súde však prebiehalo súdne konanie z titulu vyrovnávacieho podielu sťažovateľa v zmysle § 61 ods. 2 a § 150 Obchodného zákonníka, a v tomto súdnom konaní je predmetom sporu nárok na doplatenie vyrovnávacieho podielu alebo nárok na náhradu škody v zmysle § 757 v spojení s § 373 Obchodného zákonníka. Z uvedeného dôvodu nie je splnená podmienka *res iudicata*, aj keď toto súdne konanie s konaním vedeným na okresnom súde pod sp. zn. 40 Cb 38/1999 nepriamo súvisí.

Okresný súd mal za preukázané, že sťažovateľovi vzniklo právo na vyrovnávací podiel 20. decembra 1996, ktorý sa stal splatným 30. marca 1998, keďže žalovaný schválil ročnú účtovnú závierku za rok 1996 na valnom zhromaždení 30. decembra 1997 (§ 61 ods. 2 a 3 Obchodného zákonníka). Okresný súd sa však ďalej zaoberal námietkou premlčania vznesenou odporcom a dospel k záveru, že nárok sťažovateľa z titulu doplatenia vyrovnávacieho podielu je v celom rozsahu premlčaný. Podľa názoru okresného súdu subjektívna 4-ročná premlčacia lehota začala plynúť 31. marca 1998 a uplynula 2. apríla 2002. Okresný súd ďalej dospel k záveru, že v tomto prípade uplynula aj maximálna dĺžka premlčacej lehoty ustanovená v § 408 ods. 1 prvej vete Obchodného zákonníka, teda lehota 10-ročná, ktorá začala plynúť 31. marca 1998 a uplynula 31. marca 2008. Okresný súd zaujal právne stanovisko, že návrh na začatie konania sťažovateľ okresnému súdu doručil 27. marca 2009, teda po uplynutí subjektívnej 4-ročnej aj maximálnej 10-ročnej premlčacej lehoty.

Okresný súd v súvislosti s uplatneným nárokom sťažovateľa na náhradu škody vychádzal zo záveru, že povinnosťou sťažovateľa bolo preukázať zákonné predpoklady zodpovednosti za škodu podľa § 373 Obchodného zákonníka, ktorými sú porušenie právnej povinnosti (protiprávny úkon), vznik škody a príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a vznikom škody. Podľa názoru okresného súdu sa sťažovateľovi nepodarilo v konaní právne relevantným spôsobom preukázať uvedené predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, a preto nemohol sťažovateľovi vyhovieť ani z tohto právneho titulu. Atribúty náhrady škody zdôvodňované sťažovateľom považoval okresný súd za nepostačujúce, nekonkrétne a všeobecné. S poukazom na § 398 Obchodného zákonníka sa zaoberal aj námietkou premlčania vznesenou odporcom voči uplatnenému nároku z titulu náhrady škody a dospel k záveru, že nie je objektívne možné zistiť plynutie premlčacích lehôt z dôvodu, že súd nemal preukázanú existenciu predpokladov na vznik zodpovednosti za žalobcom tvrdenú vzniknutú škodu, a takto uplatnený nárok sťažovateľa považoval za bezdôvodný. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd považoval jeho nárok z titulu doplatenia vyrovnávacieho podielu, ako aj z titulu náhrady škody „*arbitrárnym, nepreskúmateľným (zmätočným)*“ rozhodnutím za nedôvodný - premlčaný a nepreukázaný, a preto nemal jeho žalobný návrh zamietnuť.

5. Sťažovateľ proti rozsudku okresného súdu č. k. 60 Cb 76/2009-155 podal odvolanie, pričom v sťažnosti poukázal na to, že jeho odvolacie dôvody sú v zásade totožné s predmetnými sťažnostnými dôvodmi. Krajský súd svojím rozsudkom sp. zn. 43 Cob 193/2013 z 30. januára 2014 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, pričom podľa názoru sťažovateľa „*v odôvodnení čo do vecnej správnosti prvostupňového rozhodnutia sa úplne stotožnil s názorom prvostupňového súdu a len zopakoval jeho argumentáciu*“.

6. Sťažovateľ v odôvodnení svojej sťažnosti namieta, že všeobecné súdy pristúpili k rozhodnutiam arbitrárne a formalisticky, argumentuje, že súdy oboch inštancií na jednej strane konštatujú, že neexistuje prekážka *res iudicata*, keďže pri sťažovateľom uplatnenom nároku v tomto súdnom konaní nejde o tie isté skutkové okolnosti, ktoré boli uplatnené v konaní o vyrovnávacom podiele, keďže k týmto prišlo až neskôr, pričom poukazujú na listinné dôkazy z roku 2009. Na druhej strane konštatujú začatie plynutia premlčacej doby 30. marca 1998 a jej skončenie 2. apríla 2002. Uvedená argumentácia súdov je rozporná (zmätočná) sama osebe, pretože na jednej strane súdy konštatujú, že skutkové okolnosti v čase konania o vyrovnávací podiel neexistovali, na druhej strane ich premlčanie (neexistujúcich skutočností) datujú od 30. marca 1998. Uvedená argumentácia podľa názoru sťažovateľa nemá právne a ani logické opodstatnenie.

Sťažovateľ zotrváva na svojom tvrdení, že prvýkrát si mohol svoj nárok uplatniť až na základe listu z FNM z 15. apríla 2009, kedy sa preukázateľne dozvedel o odpustení časti kúpnej ceny, tak aby si mohol svoj nárok uplatniť na súde, do tohto obdobia nemal vedomosť o skutočnostiach zakladajúcich mu nárok na doplatenie vyrovnávacieho podielu. Nie je možné prisvedčiť právnomu názoru súdov oboch inštancií, že premlčacia doba začala plynúť 30. marca 1998, kedy ešte ani neexistovala skutočnosť odpustenie časti kúpnej ceny, od ktorej sťažovateľ odvodzuje svoj nárok.

Podľa sťažovateľa sa súdy vôbec nevenovali meritu veci, a to právnomu posúdeniu skutočnosti, či skutkové okolnosti ovplyvňujúce výšku vlastného imania odporcu (spoločnosti), ktoré nastali po dni vylúčenia spoločníka zo spoločnosti podľa zákonného znenia platného ku dňu vylúčenia sťažovateľa, po skončení roku, v ktorom zanikla účasť

sťažovateľa u odporcu § 61 ods. 2 Obchodného zákonníka platného ku dňu vylúčenia sťažovateľa, majú vplyv na výšku vyrovnávacieho podielu sťažovateľa.

Sťažovateľ zdôraznil, že aj po vylúčení spoločníka spoločnosti, spoločnosť „žije“ ďalej, nastávajú rôzne skutočnosti, ktoré súvisia, sú následkami úkonov, skutočností uskutočnených ešte počas obdobia, kedy bol vylúčený spoločník spoločnosťou spoločnosti, pričom účtovne sa prejavia až po období, ktoré Obchodný zákonník ustanovuje ako určujúce pre určenie vyrovnávacieho podielu. Avšak pri striktnom a formálnom výklade predmetného ustanovenia Obchodného zákonníka dochádza k porušeniu práv vylúčeného spoločníka, je možné jednoduché zneužitie tohto ustanovenia tak, že sa účelovo vlastné imanie zníži (napríklad zaúčtovanie opravných položiek), aby bol podiel vylúčeného spoločníka čo najnižší.

Nie je možné podľa sťažovateľa pripustiť takýto výklad práva, ktorý zjavne poškodzuje vylúčeného účastníka, a preto podľa názoru sťažovateľa je potrebné jednotlivé skutočnosti, úkony a to bez ohľadu na to, kedy boli zaúčtované posudzovať osobitne s ohľadom na okolnosti, za ktorých boli urobené, a s ohľadom na ich vplyv na výšku vlastného imania spoločnosti, ktorá je pre výpočet vyrovnávacieho podielu rozhodujúca. Takouto skutočnosťou je aj odpustenie kúpnej ceny FNM, ktorá bola zaúčtovaná v roku 1996 vo vyššej výške, a to na ťarchu sťažovateľa (ako záväzok znižujúci vlastné imanie), kúpna cena je v konečnom dôsledku len v jednej výške a ako taká môže zaťažovať vlastné imanie. Pri pripustení výkladu, že nie je možné, aby neskoršie úkony akokoľvek ovplyvňovali vyrovnávací podiel, je zo strany spoločnosti možné uskutočniť účelové obchody, ktoré v nasledujúcom roku budú „odpustené“, a týmto účelovo znížiť vlastné imanie. Nie je možné, aby premlčacia doba na uplatnenie si nároku mohla začať plynúť od 30. marca 1998, kedy ešte ani skutočnosť, ktorá nárok zakladala, neexistovala.

7. Sťažovateľ v závere sťažnosti rozsiahlo parafrázoval judikatúru ústavného súdu o ústavnom zákaze arbitrárnosti a nutnosti preskúmateľnosti rozhodnutí všeobecných súdov a napokon na základe skutočností uvedených v sťažnosti navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa - [REDAKOVANÉ] (...) na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, bolo postupom Okresného súdu Banská Bystrica a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici porušené.

2. Základné právo sťažovateľa - [REDAKOVANÉ] (...) vlastniť majetok zaručené v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo postupom Okresného súdu Banská Bystrica a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici porušené.

3. Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 7. júna 2013 č. k. 60Cb/76/2009-155 a Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 30. januára 2014 sp. zn. 43Cob/193/2013 ruší a vec vracia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľovi - [REDAKOVANÉ] (...) priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 3.000,- Eur (slovom: tritisíc eur), ktoré sú mu Okresný súd Banská Bystrica a Krajský súd v Banskej Bystrici.

5. Okresný súd Banská Bystrica a Krajský súd v Banskej Bystrici sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony s DPH v zmysle § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a b) § 16 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov) sťažovateľovi - [REDAKOVANÉ] (...) v sume 340,90 Eur (slovom: tristoštyridsať eur a deväťdesiat centov), na účet advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ], s.r.o.(...), do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02)

11. Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 60 Cb 76/2009 a jeho rozsudkom zo 7. júna 2013 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cob 193/2013 a jeho rozsudkom z 30. januára 2014. Sťažovateľ je presvedčený, že súdy porušili ním označené základné práva, pretože po riadnom vyplatení vyrovnávacieho podielu neakceptovali, že sa ekonomicky pozitívna udalosť prejavená až po splatnosti vyrovnávacieho podielu (odpustenie kúpnej ceny Fondom národného majetku) má považovať za škodu, za ktorú zodpovedá spoločnosť, z ktorej bol vylúčený ako spoločník.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikto nemôže byť zbavený svojho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanoví zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 60 Cb 76/2009 a jeho rozsudkom č. k. 60 Cb 76/2009-155

13. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

14. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

15. Sťažovateľ svojou sťažnosťou napáda aj postup a rozsudok okresného súdu. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cob 193/2013 a jeho rozsudkom z 30. januára 2014

16. Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v konkrétnom právom upravenom procese je nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé konanie. Tieto princípy nachádzame v ústave v čl. 46 a nasl. (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na spravodlivý proces).

17. Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (I. ÚS 117/05).

18. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

19. Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07). Inak povedané, povinnosť súdu v rámci riadneho procesného

postupu (t. j. v zmysle procesnoprávnych predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

20. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť, bez ohľadu na to, či sa odvolací (prípadne dovolací) súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutí inštančne nižších súdov, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súdov (pozri napr. *Helle v. Fínsko*, č. 20772/92, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. 12. 1997, bod 60; *Rajkovič v. Chorvátsko*, č. 50943/99, rozhodnutie z 3. 5. 2001, bod 2). Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.

21. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti bolo posúdiť, či odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľa a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľa, alebo naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery krajského súdu v ňom uvedené je sťažnosť zjavne neopodstatnená a ani po jej prijatí na ďalšie konanie by nebolo možné konštatovať porušenie označených ústavných práv napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu.

22. Vychádzajúc z uvedených princípov a právnych názorov, ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný postup a rozsudok krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu.

23. Posudzujúc procesný postup krajského súdu v konaní o odvolaní sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že krajský súd vo veci sťažovateľovho odvolania konal zákonom

predpísaným procesným postupom (podľa v tom čase platného a účinného § 212 ods. 1 a 2 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku). Postup krajského súdu plne korešpondoval so zákonnými požiadavkami kladenými na postup odvolacieho súdu a požiadavkami kladenými ústavou a na procesný postup všeobecného súdu. Z hľadiska postupu teda nemožno napadnutému rozsudku krajského súdu pre účely posudzovania dodržania dikcie čl. 46 ústavy a nasl. nič vytknúť.

24. Pokiaľ ide o posúdenie skutkových a právnych záverov, a teda v danom prípade interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, predovšetkým treba poukázať na relevantnú časť napadnutého rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob 193/2013 z 30. januára 2014, z ktorého vyplýva najmä, že:

«(...) Po zhodnotení skutočností, zistených z predloženého spisu, dospel odvolací súd k záveru, že súd prvého stupňa skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním správne právne posúdil, keď návrh žalobcu zamietol, a v konaní na súde prvého stupňa nedošlo k vadám zo strany súdu, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Odvolací súd súhlasí so súdom prvého stupňa v tom, že v tejto veci nejde o res iudicata. V konaní vedenom na KS Banská Bystrica pod č. k. 40Cb 38/1999 si žalobca uplatňoval voči žalovanému právo na zaplatenie vyrovnacieho podielu na základe určitých skutkových okolností, a v tomto konaní tvrdil, že pre porušenie povinnosti zo strany žalovaného si nemohol vo vyššie uvedenom konaní uplatniť nárok na vyrovnací podiel v správnej výške. Prekážku veci rozsúdenej tvorí právoplatné rozhodnutie súdu iba v takom rozsahu, v akom sa o predmete konania rozhodlo. Pokiaľ teda žalobca tvrdí, že by mal nárok na vyrovnací podiel vo vyššej výške, ide už o odlišné skutkové okolnosti pre uplatnenie nároku, navyše, žalobca si žalovanú sumu uplatňoval aj titulom náhrady škody.

Z hľadiska právneho posúdenia sa však jedná o ten istý nárok, teda o nárok na vyrovnací podiel, ktorý žalobcovi ako vylúčenému spoločníkovi zo spoločností s r. o. vznikol proti obchodnej spoločnosti.

Predovšetkým odvolací súd upozorňuje žalobcu, že zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka nevyplýva nárok na tzv. „doplatok vyrovnacieho podielu“, ako osobitný nárok na základe určitých skutočností. Tak, ako to uviedol aj súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, žalobcovi ako vylúčenému spoločníkovi

z obchodnej spoločnosti s ručením obmedzeným v súlade s § 150 ods. 1 a § 61 ods. 2 a 3 Obchodného zákonníka vzniklo právo na vyplatenie vyrovnacieho podielu, a to dňa 30. 03. 1998. Odvolací súd súhlasí so súdom prvého stupňa v tom, že subjektívna štvorročná premlčacia lehota, ako aj 10-ročná objektívna premlčacia lehota začala plynúť dňom nasledujúcim po splatnosti vyrovnacieho podielu, teda 31.03.1998, a v dôsledku jej plynutia sa právo žalobcu, ktorý si ho uplatnil návrhom podaným na súd dňa 27.03.2009, premlčalo. Keďže žalovaný premlčanie práva žalobcu na vyrovnací podiel, resp. jeho doplatenie tak, aby bol podľa žalobcu v správnej výške, namietal, súd prvého stupňa k tejto námietke prihliadol a správne dospel k záveru, že nárok žalobcu je premlčaný.

Odvolací súd súhlasí so súdom prvého stupňa aj v tom, že žalobca v tomto konaní zákonom stanovené predpoklady na vznik nároku na náhradu škody voči žalovanému nepreukázal. Žalobca nepreukázal, že žalovaný v súvislosti s okolnosťami, ktoré majú vplyv na určenie výšky vyrovnacieho podielu porušil právnu povinnosť. Tvrdil, že žalovaný porušil svoje povinnosti v tom, že do dnešného dňa nevyplatil žalobcovi riadne určený vyrovnací podiel ďalej, že žalovaný neoznámil žalobcovi skutočnosti o odpustení časti kúpnej ceny zo strany FNM na základe dodatku ku kúpnej zmluve, čo spôsobilo, že žalobca sa nemal možnosť relevantne domáhať vyrovnacieho podielu v správnej výške.

Odvolací súd súhlasí so súdom prvého stupňa v tom, že žalobca nepreukázal, že v súvislosti s uvedenými skutočnosťami došlo zo strany žalovaného k porušeniu nejakej konkrétnej povinnosti. V čase uzavretia dodatku č. 4 ku kúpnej zmluve s FNM SR bol žalobca zo spoločnosti už ako spoločník vylúčený, žalovaný nebol povinný mu podávať informácie o ďalšom vývoji a obchodnej činnosti spoločnosti. Odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvého stupňa aj v tom, že nie je objektívne možné zistiť plynutie premlčacích lehôt v tomto prípade.

S poukazom na § 398 Obchodného zákonníka plynie pri práve na náhradu škody premlčacia doba odo dňa, keď sa poškodený dozvedel alebo mohol dozvedieť o škode (na rozdiel od úpravy premlčania v Občianskom zákonníku, ktorý viaže v ust. § 106 počiatok behu subjektívnej premlčacej lehoty na deň, keď sa poškodený o škode dozvedel). Pre začiatok plynutia premlčacej lehoty je preto určujúci deň, keď poškodený mal možnosť pri náležitej starostlivosti zistiť informácie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Oproti úprave začiatku behu premlčacej lehoty podľa Občianskeho zákonníka je citovaná úprava

Obchodného zákonníka prísnejšia, pretože pokiaľ poškodený zanedbá možnosť zistiť, že má škodu, bude to mať za následok začiatok behu premlčacej lehoty aj v prípade, že poškodený o porušení povinnosti a o škode nevie.

Žalobca bol už od r. 1999 v spore so žalovaným o výšku vyrovnacieho podielu. V konaní neuviedol žiadne také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver, že pri náležitej starostlivosti nemal možnosť dozvedieť sa o odpustení časti kúpnej ceny. Preto pokiaľ aj žalobca v konaní tvrdil, že o uzavretí dodatku ku kúpnej zmluve s FNM sa dozvedel až z listu FNM SR zo dňa 15. 04. 2009, vzhľadom na známe okolnosti prípadu nie je možné tento dátum považovať za deň, kedy sa žalobca mohol dozvedieť o škode a o tvrdenom porušení povinnosti. Objektívna premlčacia lehota, podľa ktorej sa právo na náhradu škody premlčí najneskôr uplynutím 10 rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu právnej povinnosti, je inštitútom zabezpečujúcim právnu istotu účastníkov právnych vzťahov. Uplynutím subjektívnej premlčacej lehoty dôjde k premlčaniu práva aj vtedy, keď objektívna premlčacia lehota ešte neuplynula, subjektívna premlčacia lehota teda objektívnu premlčaciu lehotu nepredlžuje.

Nárok na náhradu škody si v konaní uplatnil žalobca, preto bolo na ňom, aby uviedol také skutkové a právne okolnosti, ktoré by umožňovali o jeho nároku rozhodnúť v konaní. Odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvého stupňa v tom, že žalobca v konaní právne relevantným spôsobom nepreukázal predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu v zmysle § 373 v nadväznosti na § 757 Obchodného zákonníka, a to porušenie právnej povinnosti, vznik škody a príčinnú súvislosť a nepreukázal ani, že si nárok uplatnil včas. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým návrh žalobcu zamietol v celom rozsahu, podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdil. (...)»

25. Čo sa týka skutkových a právnych záverov, a teda aj interpretácie a aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka (právnych noriem týkajúcich sa vyrovnacieho podielu, premlčania a náhrady škody) odvolacím súdom (ale aj okresným súdom) a aj odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ústavný súd uzatvára, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozsudku krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Krajský súd nijako nevybočil z medzí určených čl. 46

a nasl. ústavy, ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil skutkové zistenia a svoj právny názor, aplikoval a interpretoval príslušné právne normy Obchodného zákonníka v súlade s ich znením a obsahom. Je pravdou, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu je stručnejšieho rázu, avšak krajský súd odpovedal na ťažiskové otázky vzťahujúce sa na vec sťažovateľa a vyplývajúce zo skutkového stavu. Netreba zabúdať, že ústavný súd sa vecou zaoberá ústavnoprávne, a len v tejto perspektíve uvažuje obchodnoprávne (body 26-29).

26. Sťažovateľ bol zo spoločnosti, ktorú žaloval, vylúčený 20. decembra 1996. Podľa § 61 ods. 2 Obchodného zákonníka pri zániku účasti spoločníka v spoločnosti za trvania spoločnosti vzniká spoločníkovi právo na vyplatenie podielu (vyrovnávací podiel). Výška vyrovnávacieho podielu sa určí na základe ročnej účtovnej závierky za obdobie, v ktorom zanikla účasť spoločníka v spoločnosti. Valné zhromaždenie schválilo ročnú uzávierku 30. decembra 1997 a vyrovnávací podiel bol splatný 30. marca 1998 (Výška vyrovnávacieho podielu bola predmetom sporu vo veciach sp. zn. 3 Obo 66/2008 a sp. zn. II. ÚS 47/2014). Všeobecné sudy tvrdili, že subjektívne aj objektívne premlčanie začalo splatnosťou vyrovnávacieho podielu. Fond národného majetku uzavrel s odporcom dodatok č. 4, ktorý vylepšil jeho hospodárenie 22. októbra 1998. Odporca tvrdí, že tým začala plynúť objektívna premlčacia lehota. Sťažovateľ tvrdí, že sa o dodatku dozvedel až 15. apríla 2009 a nasledujúci deň začala plynúť premlčacia lehota.

27. Ústavný súd vychádza z textu zákona, ktorý ustanovuje v § 61 ods. 2 Obchodného zákonníka časový moment pre výpočet vyrovnávacieho podielu. Tým zákonodarca vyvážil vzťah medzi majetkom spoločnosti, jeho dynamikou a majetkom vylúčeného spoločníka. Každá obchodná spoločnosť je ekonomicky živý organizmus, v ktorom sa často prejavujú ekonomické udalosti pozitívne aj negatívne so značnou časovou zotrvačnosťou. Ale vyrovnávací podiel sa musí fixovať k určitému času, aby spoločník aj obchodná spoločnosť mohli aj z právneho hľadiska ísť nerušene ďalej svojou cestou.

28. Sťažovateľ poukazuje na to, že sudy neakceptovali námietku *res iudicata*, čím mu naznačili takpovediac „hmotnoprávnu“ nádej, ale na druhej strane neakceptovali, že došlo ku škode nevyplatením vyššieho podielu. Podľa ústavného súdu tým, že všeobecné

súdy pripustili, že nárok sťažovateľa nie je totožnou vecou, a konanie nezastavili, nerozhodli o samotnej vecnej legitímácii sťažovateľa (porov. II. ÚS 788/2015). Okresný súd a zhodne aj krajský súd oddelili uvažovanie o premlčaní a uvažovanie o škode, čím vytvorili priestor k post-interpretáciám, ale výrazne, aj keď nie priamočiaro uviedli, že vyrovnávací podiel fixovaný schválenou uzávierkou nemožno dodatočne otvárať. Silne to naznačili (i) počítaním potenciálneho premlčania od splatnosti podielu na jednej strane a (ii) tým, že v konaní odporcu nevideli protiprávnosť ako znak vzniku škody (Ako uviedol krajský súd, zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka nevyplýva nárok na tzv. „doplatok vyrovnávacieho podielu“). V prvom argumente napokon okresný súd konštatuje - a krajský súd to potvrdzuje, že (i) nemožno premlčanie počítat' neskôr, lebo vec je uzavretá valným zhromaždením, teda, že nárok odvíja od rozhodnutia valného zhromaždenia a v druhom, že (ii) po uzavretí veci nemožno neskoršími faktami, ktoré neboli skôr známe, zmeniť už určený podiel. Všeobecné súdy vlastne striktné vychádzajú z toho, že „zákon je zákon“ a treba ho rešpektovať a sťažovateľ vlastne nepriamo brojí proti zákonu, nie jeho výkladu (porov. II. ÚS 265/2016 bod 9.1), keď v konečnom dôsledku žiada, aby pre výpočet nároku na vyrovnávací podiel bola zohľadnená aj okolnosť, ktorá vznikla po dobe relevantnej pre výpočet tohto podielu podľa zákona. Sťažovateľ v istom zmysle tvrdí (bod 6), že neskoršia okolnosť, ktorá vznikla po čase relevantnom na výpočet podielu by mala byť zohľadnená. Ale zároveň argumentuje, že zohľadňovanie niektorých neskorších okolností, ktoré by znižovali jeho nárok je protiprávne.

29. Ústavný súd teda uzatvára, že všeobecné súdy, a teda aj krajský súd, rešpektovali jasné znenie zákona, teda uplatnili doslovný výklad zákona, ktorý sa, z pohľadu okolností namietaných sťažovateľom, konkrétne, že nezohľadňuje zmeny v majetkovej situácii, ktoré sa prejavajú až po období určujúcim pre výpočet vyrovnávacieho podielu, javí ústavne konformným, a tak nemohli protiústavne zasiahnuť do pozície sťažovateľa. Závery krajského súdu a ich odôvodnenie, ako aj jeho postup v odvolacom konaní treba považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol v tejto časti sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cob 193/2013 a jeho rozsudkom z 30. januára 2014

30. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd konštatuje, že rovnako ako pri posúdení namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia označených práv, reálnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, a preto aj v tejto časti bolo treba jeho sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

31. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

32. Nad rámec uvedeného ústavný súd ešte poznamenáva, že konanie, ktoré je preskúmané v predmetnej veci, ešte pokračovalo rozhodnutiami o trovách, ktoré boli napadnuté na ústavnom súde a rozhodnuté pod sp. zn. III. ÚS 580/2015. III. senát ústavného súdu z opatrnosti v obiter dicte uviedol, že cez uvedené rozhodnutie vec nemožno „zachytiť“ meritórne; postup a rozsudky budú preskúmané v II. senáte ústavného súdu vo veci sp. zn. Rvp 4910/2014 (II. ÚS 612/2016), čomu sa učinilo zadosť práve týmto uznesením.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2016